

Polishchuk V.G., Prokop V.I.
Lutsk National Technical University

THE FOREIGN EXPERIENCE FINANCING OF PROJECTS BY THE SCHEME CROWDFUNDING

Summary

The study examined the innovative features of the scheme, making it an effective way to finance current projects. A hypothesis that the most effective methods of the modern innovations associated with the environment they function – modern information and communication space, represented by the Internet and social networks. The activity of the most popular crowdfunding services are investigated. The prospects of crowdfunding financing in Ukraine are considered.

Keywords: fundraising, crowdfunding, Internet, financing, raising funds..

УДК 330.322

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Прохорчук С.В.

Міжнародний університет бізнесу і права

У сучасній економіці існує безліч підходів до визначення понять «інновації», «інноваційні процеси», «інноваційна діяльність». Проте, до цієї пори не вироблено єдиного загальноприйнятого змісту використання таких понять. Теоретичне узагальнення та систематизація наукових досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних науковців з цієї проблеми, дозволили розробити авторську інтерпретацію та удосконалити існуючі базові поняття.

Ключові слова: інновації, інноваційні процеси, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційні підходи.

Постановка проблеми. В провідних країнах інноваційний шлях розвитку є ефективним засобом реструктуризації виробництва, пріоритетною підтримкою конкурентоспроможної продукції, формування ринку високих технологій. В умовах затяжної економічної кризи на підприємствах виноградарсько-виноробної галузі спостерігається високий рівень морального й фізичного зношування основних фондів, наростає відставання в області науково-технічного прогресу. Отже, завдання побудови вітчизняної інноваційної системи ставиться до розряду стратегічних, і пов'язано це, насамперед, зі зростанням ролі інновацій як ключового фактору сучасної технологічної модернізації виробництва.

Актуальність цих питань зумовила необхідність проведення досліджень, в рамках яких досить значну увагу, на нашу думку, слід приділити напрямкам визначення авторської інтерпретації та удосконаленню вже існуючих базових понять щодо інноваційних процесів.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдання. Питанням розвитку інноваційних процесів в економіці приділяли значну увагу Бодров В.Г., Бутенко А.І., Витвицька О.Д., Гриньова В.О., Ілляшенко С.М., Іртицева І.О., Федулова Л.І., Шумпетер Й. та інші. Проте значна частина питань, пов'язаних із дослідженням подальшого розвитку інноваційних процесів ще залишається не розкритою. Це зумовлює вибір даної теми статті та засвідчує її актуальність.

Метою статті є теоретичне узагальнення та систематизація наукових досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних науковців щодо визначення понять «інновації», «інноваційні процеси», «інноваційна діяльність» та розробка авторської інтерпретації й удосконалення існуючих базових понять.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взагалі, у світовій економічній літературі термін «інновація» детермінується як перетворення потенційного

науково-технічного прогресу в реальний, що втілюється в нових продуктах та технологіях. Термін «інновація» став активно використовуватися в сучасній економіці України як самостійно, так і для визначення споріднених понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний прогрес», «інноваційне рішення» тощо [1]. Для уточнення терміну «інновація» розглянемо різні погляди та підходи до його визначення.

У сучасній літературі нараховується багато визначень. Наприклад, за ознакою змісту або внутрішньої структури виділяють інновації технічні, економічні, організаційні, управлінські та інші. Виділяються такі ознаки, як масштаб інновацій (глобальні і локальні); параметри життєвого циклу (детермінація та аналіз усіх етапів та стадій), закономірності процесу впровадження і т.п. Усвідомлюючи значення ролі інновацій в економічній політиці, відомі вчені – економісти запропонували своє трактування терміну «інновація». Так, Б. Твісс визначає інновацію як процес, в якому винахід або ідея набуває економічного змісту, а Ф. Ніксон вважає, що інновація – це сукупність технічних, виробничих і комерційних заходів, що приводять до появи на ринку нових, більш досконалих процесів та обладнання [3]. Слід також зазначити, що інвестування здійснюється саме за рахунок науково-технічного прогресу, що дає можливість зменшити вартість основного капіталу та витрати на одиницю продукції. На думку Б. Санто, «інновація» – це такий суспільно-техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів веде до створення кращих за своїми властивостями товарів та технологій. У випадку, якщо інновація орієнтована на економічну вигоду, прибуток, її поява на ринку може принести додатковий дохід. Й. Шумпетер розглядав інновацію як нову науково-організаційну комбінацію виробничих чинників, мотивовану підприємницьким духом [7].

Формування парадигми інноваційного розвитку в теоретичному плані започатковано ще в минулому столітті завдяки економічними науковими дослідженнями таких видатних постатей у світовій науці, як австрійсько-американський вчений-економіст Й. Шумпетер (1883-1950), українсько-російський учений-економіст М.І. Туган-Барановський (1865-1919) та його учень, російський учений-економіст М.Д. Кондратьєв (1892-1938).

Парадигма інноваційного розвитку розроблялась як спроба виявити науково-технічні та технологічні підстави циклічних коливань економічної активності, що притаманні суспільному виробництву, а також виявити внутрішні механізми впливу технологічних змін на економічний розвиток.

Предметом досліджень Й. Шумпетера, який у своїй науковій праці «Теорія економічного розвитку» (1911 р.) сформував цілісну теорію інноваційного розвитку, центральним місцем якої було введення економічної категорії інновації як необхідної виробничої функції, зумовленою змінами: факторів виробництва, ресурсів або їх комбінації, були внутрішні механізми впливу технологічних змін на економічний розвиток. [7] В сучасному розумінні це зводиться до комбінації таких складових (рис. 1):

- запровадження нової продукції, товару, послуги (нового виду або невідомого для споживача, тобто виготовлення нового блага або створення нової якості того чи іншого блага);

- застосування нової технології виробництва, запровадження для даної галузі невідомого методу (способу) виробництва, надання нових видів послуг, в основу чого не обов'язково покладено новітнє наукове відкриття, але може включати також новий спосіб використання відомих речей, що забезпечує суспільний, економічний ефекти;

- відкриття та засвоєння нового ринку споживання продукції, при цьому незалежно від існування цього ринку раніше;

- використання нових матеріалів, видів сировини, а також джерел їх постачання, при цьому незалежно від факту існування цих джерел, того чи вони раніш не бралися до уваги або вважалися недоступними чи їх належало тільки створити;

- підрич монополії конкурентів або створення монопольних умов для виробництва новітньої власної продукції підприємства;

- впровадження нової організації якогось виробничого, управлінського процесу, організаційної структури або їх удосконалення.

Таким чином, у сучасному розумінні інновація за різних умов визначається як процес і як кінцевий результат діяльності (інноваційної), втілений у вигляді новітнього або удосконаленого продукту, нових послуг, що мають ринковий попит або соціально-економічну значимість для суспільства, новітнього або удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності. Внаслідок інновації суттєво змінюються кількісні та якісні характеристики сфер виробництва та споживання, прискорюється економічний розвиток, забезпечується інтенсифікація суспільного виробництва.

Відповідно до сучасного міжнародного стандарту, закріпленого у документах Європейської комісії, інновація розглядається як кінцевий результат творчої діяльності, який втілюється у вигляді новітньої або вдосконаленої продукції, що реалізується на ринку, або нового чи вдосконаленого технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності.

Вищенаведені визначення інновації певною мірою відповідають змісту термінології, що застосовується в українському законодавстві, де інновації надається таке досить універсальне визначення: інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [3].

Наведене в Законі України «Про інноваційну діяльність» визначення інновації не є єдиним та вичерпно повним, але при всіх багатоваріантних визначеннях інновації в усіх її дефініціях присутні (або випливають) такі її відмінні характеристики, як детермінанти прогресивних змін та конкурентоспроможності, а також суспільна, споживча потреба в інновації для забезпечення економічного розвитку, інтенсифікації суспільного виробництва.

Слід підкреслити відмінність між новацією та інновацією. Новація – це продукт праці інтелектуального та інжинірингового характеру, відзначений новизною, що може бути винаходом, результатом НДДКР та проектних робіт, зразком нової продукції, новою технологією, ноу-хау. Введена у господарський обіг, новація з метою отримання комерційного, соціально-економічного, екологічного або іншого суспільно значимого результату трансформується в інновацію [4].

Специфіка інновацій полягає в її ризиковому характері. Цей ризик може бути пов'язаний з невизначеністю при одержанні новацій, особливим характером фінансування, ризиком виробничого впровадження інновацій, а також невизначеністю попиту на інноваційну продукцію. Разом з тим інновації – це завжди нова вигода, суспільне благо. Споживачі інноваційного продукту здійснюють його оцінювання не стільки за новизною, скільки за новими вигодами, які вони отримують від його використання.

Запропоноване нами визначення сутності та уточнення функцій інновацій потребує класифікації цього поняття та конкретизації, виходячи з різних наукових поглядів учених і дослідників.

Так, за своїми властивостями, ознаками та характеристиками інновації можуть бути класифіковані за тим, що вже зроблено різними дослідника-

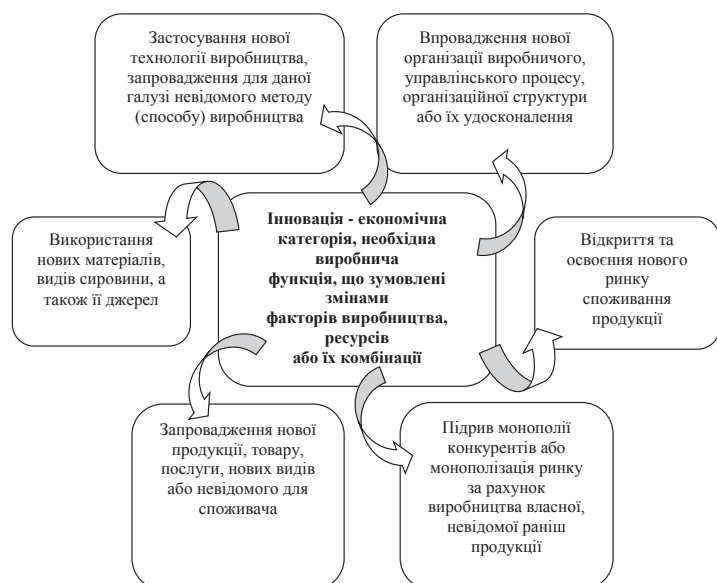


Рис. 1. Розкриття змісту інновації

ми інноваційної парадигми. Класифікація інновацій має теоретико-методологічне значення як інструмент досліджень генезису інновацій, а також практичне значення для проведення експертизи, кваліфікування за інноваційними ознаками проектів, програм, продукції, підприємств, структур тощо як об'єктів чи суб'єктів інноваційної діяльності, організації їх моніторингу та статистичного спостереження або для обґрунтування різних видів державного регулювання та підтримки, яка може бути надана цим об'єктам, суб'єктам.

В сучасній економічній літературі поширені два підходи щодо визначення поняття «інновація» [2]:

1) статичний, де інновація виступає як «інновація-продукт», коли вона представляється як результат інноваційного процесу у вигляді нової техніки (продукції), технології, нового методу, що впроваджується на ринку;

2) динамічний, де інновація виступає як «інновація-процес», коли в динаміці розглядається процес, що охоплює дослідження, проектування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію і поширення нових виробів, технологій, принципів замість існуючих.

Відповідно до міжнародних стандартів, з урахуванням особливостей національної статистики та відповідно до норм чинного законодавства, нами систематизовано терміни та пояснення щодо складових інноваційної діяльності.

Так, інноваційна діяльність – це всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові й комерційні дії, що призводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою. До інноваційної діяльності також належать дослідження і розробки, безпосередньо не пов'язані з підготовкою конкретної інновації.

Відповідно, інноваційна продукція – це впроваджена на ринку продукція (товари, роботи або послуги), що є новою або значно вдосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Продукція (нова або удосконалена) може бути новою для певного підприємства, а не лише новою для певного сектору діяльності або ринку загалом. До обсягу інноваційної продукції відноситься вищезазначена продукція, що впроваджувалась у виробництво протягом звітного періоду та була реалізована на вітчизняному ринку.

Поняття «інновація» можна трактувати, як введення у вжиток будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) чи процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць чи зовнішніх зв'язків.

Аналіз літературних джерел дав змогу виявити найважливіші, на нашу думку, класифікаційні ознаки інновацій та запропонувати свій варіант класифікації, наведений на рис. 2.

Так, за ступенем новизни для ринку інновації класифікують на нові для ринку та нові лише для підприємства (але не для ринку). Інновація вважається новою для ринку, коли підприємство, що впровадило інновацію першим, виводить її на свій ринок. Інновація вважається новою для підприємства, якщо вона є новою або істотно поліпшеною

для певного підприємства, хоча може використовуватися (виготовлятися) на інших підприємствах.

Технологічні інновації – розробка та впровадження як технологічно нових, так і значно технологічно вдосконалених продуктів (продуктові інновації) і процесів (процесові інновації).

Продуктова інновація – впровадження продукту (товару або послуги), що є новим чи значно поліпшеним за його властивостями або способами використання (значні вдосконалення технічних характеристик, компонентів і матеріалів, вбудованого програмного забезпечення, рівня сумісності з користувачем або інших функціональних характеристик).

Якщо до вже існуючого продукту були внесені доповнення або модернізації, інноваційним вважається не весь продукт, а лише його змінена частина.

Процесова інновація (інноваційний процес) – впровадження нового або значно поліпшеного методу виробництва чи методу доставки продукту. Сюди входять значні зміни в технології, виробничому устаткуванні і / або програмному забезпеченні [6].

Нетехнологічні інновації – розробка та впровадження нових або значно вдосконалених продуктів чи процесів, що не належать до технологічних інновацій. До цієї групи входять маркетингові та організаційні інновації.

Маркетингова інновація – впровадження нового методу маркетингу, включаючи значні зміни дизайну або упаковки продукту, його розміщення, у просуванні на ринок або в призначенні ціни продажу, що спрямована на більше задоволення потреб споживача, відкриття нових ринків або завоювання нових позицій для продукції підприємства на ринку з метою збільшення обсягу продажу.

Організаційна інновація – впровадження нового організаційного методу в діяльності підприємства, в організації робочих місць або зовнішніх зв'язків. Організаційні інновації спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства за допомогою скорочення адміністративних витрат або оперативних витрат, підвищення задоволеності службовців станом своїх робочих місць (і тим самим продуктивності праці), розширення доступу до нетоварних активів (таких як некодифіковані знання із зовнішніх джерел) або зменшення витрат на постачання.

На нашу думку, необхідність інновацій усвідомлюють усі суб'єкти господарювання і чим радикальніші ці нововведення, тим довше зберігатимуться конкурентні переваги підприємств. Однак, прийняття рішення щодо залучення у виробничий чи обслуговуючий процес конкретної новації здійснюється не лише з огляду на новизну, а й з погляду доцільності та економічної вигідності її освоєння на підприємствах галузі, на ринку, для груп споживачів. І, якщо правильно оцінено ринкову ситуацію, враховано всі обставини, які можуть викликати інтерес споживача до продукту, який не є абсолютно новим, але сприйматиметься достатньою кількістю покупців як такий, що має нову споживчу вартість на момент його прогнозного виведення на ринок, то економічні результати фірми, яка випустила цей продукт, можуть бути істотними.

Інновації часто залежать від зовнішніх потоків інформації: інформаційного обміну між підприємствами, створення загальних лабораторій, дослідницьких центрів, венчурних підприємств, залучення науково-дослідних організацій до освоєння інновацій, участі у професійних співтовариствах, інформації про ринок, споживачів, постачальників, конкурентів. На практиці,



Рис. 2. Класифікація інновацій

інформація, що надходить ззовні, обробляється, і доповнена внутрішньофірмовою інформацією, перетворюється у новий фактор активізації інноваційної діяльності підприємства.

Грунтуючись на висвітленому матеріалі, визначимо сутність інноваційного процесу, що в загальному розумінні представляє собою сукупність прогресивних, якісно нових змін, що безперервно виникають у часі та просторі і сприяють подальшому якісному розвитку суспільства, забезпечують вищий рівень життя суспільства; це послідовна система заходів, внаслідок яких інновація дозріває від ідеї до конкретної продукції, технології, структури чи послуги і розповсюджується в господарській практиці і суспільній діяльності.

Висвітлення сутності інвестицій необхідно здійснювати в контексті проблеми інноваційного розвитку: вкладання всіх видів цінностей у галузь з метою одержання доходу як засобу нагромадження капіталу для забезпечення його інноваційного розвитку. Тому не можна погодитися з думкою, що

«за стабільної економіки всі інвестиції мають бути водночас інноваціями» [6], оскільки саме в цьому і проявляється взаємозв'язок між інвестиційною та інноваційною діяльністю, які формують основу інноваційного розвитку регіону.

Висновки дослідження. Підводячи підсумок висшевикладеного, можна зробити висновок, що інноваційна діяльність спрямована на створення, втілення та реалізацію інновацій, тобто, на досягнення результату. Результатом є нові технології, види продукції, послуги, організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного характеру, які сприяють їх просуванню на ринок. Інновації виступають як ключові елементи оптимального реагування на зовнішні зміни та забезпечення виживання в умовах високої конкуренції.

Перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку вбачаємо в дослідженні системи етапів інтеграції стратегічного і інноваційного розвитку, організації інноваційної діяльності, визначення підходів до планування інновацій.

Список літератури:

1. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки: навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусев, В. Ф. Мартиненко. – К.: НАДУ, 2009. – 60 с.
2. Бутенко А. І. Інноваційна спроможність суб'єктів підприємницької діяльності: [монографія] / А. І. Бутенко, Є. В. Лазарєва. – Одеса: Фенікс, 2007. – 108 с.
3. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: Підручник. – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV станом на 02.10.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
5. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.91 № 1977-XII станом на 06.01.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>
6. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / [Л. І. Федулова, В. П. Александрова, Ю. М. Бажал та ін.]; за ред. Л. І. Федулової. – К.: Основа, 2005. – 550 с.
7. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер. – М.: Издательство «Прогресс», 1982. – 454 с.

Проходчук С.В.

Международный университет бизнеса и права

ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация

В современной экономике существует множество подходов к определению понятий «инновации», «инновационные процессы», «инновационная деятельность». Однако, до сих пор не выработано единого общепринятого содержания использования таких понятий. Теоретическое обобщение и систематизация научных исследований как зарубежных, так и отечественных ученых по этой проблеме, позволили разработать авторскую интерпретацию и усовершенствовать существующие базовые понятия.

Ключевые слова: инновации, инновационные процессы, инновационная деятельность, инновационный потенциал, инновационные подходы.

Prokhorchuk S.V.

International University of Business and Law

INNOVATIVE PROCESSES: THEORETICAL ASPECTS

Summary

In today's economy, there are many approaches to the definition of «innovation», «innovative processes», «innovative activities». However, it still is not a single conventional use of the content of such concepts. Theoretical generalization and systematization of research, both foreign and domestic scholars on this issue allowed the development of the author's interpretation and improve existing basic concepts.

Keywords: innovation, innovation processes, innovation, innovative capacity, innovative approaches.